

КОРЕКЦІЙНА ЛОГОПАНТОМІМА ЯК НОВИЙ НАПРЯМ ПОЛІПШЕННЯ ПСИХОМОВЛЕННЕВОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ІЗ ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Микола Єфименко,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри прикладної психології та логопедії
Бердянський державний педагогічний університету
(м. Запоріжжя),
efimnn1958@gmail.com

Проблеми праксису у дітей із особливими освітніми потребами залишаються в числі ключових корекційних проблем. Зокрема, це стосується дітей дошкільного віку із порушеннями психомовленнєвого розвитку. На думку автора статті артикуляційний праксис може бути сформований лише на основі повноцінного формування попередніх, базових видів праксису: основного, ручного (бімануального), орального і мімічного. Саме вони, об'єднані в єдину нейронну мережу головного мозку, створять умови для подальшого поліпшення мовленнєвого розвитку дитини.

На основі особистого багаторічного практичного досвіду автор пропонує нову невербальну методику стимулювання мовлення дитини – корекційну логопантоміму, як потужний напрям стимулювання артикуляційного праксису дітей засобами фізичного виховання (рухово-ігрової діяльності). Суть методики полягає спочатку в послідовному засвоєнні, а потім і в одночасному використанні можливостей таких базових видів праксису як основний, ручний, предметний, зорово-моторний, символічний, оральний і мімічний в невербальній передачі будь-якої інформації від дитини оточуючим її іншим людям.

Умовне Дерево Праксису у кожної дитини має зростати у відповідній послідовності [1; 2; 5]:

1. Основний праксис (основні рухові режими) [3; 4].

2. Ручний праксис (без предметів, предметний, конструктивний, зорово-моторний, символічний).

3. Оральний і мімічний праксиси.

Саме ці три невербальні види праксису складають основу для повноцінної реалізації артикуляційного праксису, який складає основу мовлення дитини.

Логічно припустити, що поступове повноцінне поєднання основних рухів, дворучної діяльності та орально-мімічного (беззвукowego) праксису в єдиний психомоторний патерн корекційної логопантоміми може створити умови для зростання на загальному Дереві Праксису чудових плодів у вигляді ефективно артикуляції, основного стрижня мовлення дитини (рис. 1).

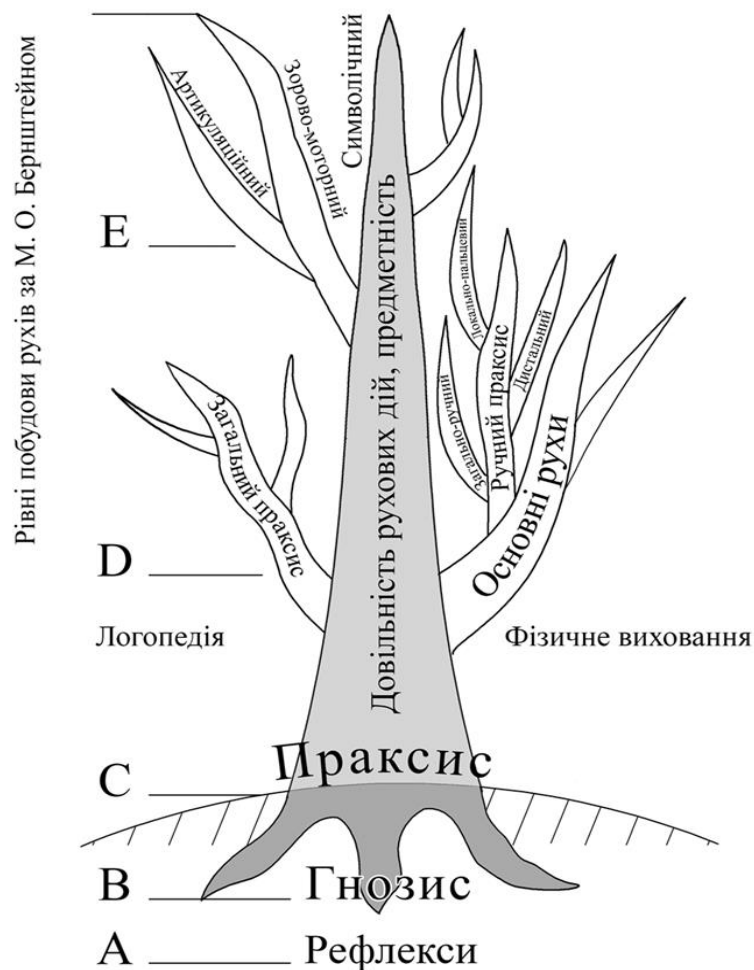


Рис. 1. Дерево Праксису (за М. М. Єфименком, 2024)

Складові компоненти корекційної логопантомімі:

1. ПАНТОМІМА (МОВА ТІЛА) – це дія без використання слів: створення яскравого образу, розігрування подій або сюжету за допомогою, головним чином, мови тіла (типових поз і відповідних загальних рухів).

2. ЖЕСТИКУЛЯЦІЯ (МОВА РУК) – це спосіб невербального спілкування за допомогою жестів: при цьому можна чудово передати іншим свої емоції (радість, незадоволення або обурення тощо). Більшість людей використовують мови тіла і жестів як доповнення до слів.

3. МІМІКА (МОВА ОБЛИЧЧЯ) – рухи м'язів обличчя, які виражають внутрішній (психічний) стан дитини.

КОРЕКЦІЙНА ЛОГОПАНТОМІМА – це авторська методика (М. М. Єфименко) сумісного (послідовного і одночасного) використання основних поз і рухів тіла, бімануальної жестикуляції та мимічної виразності для невербальної передачі будь-якої інформації іншим людям. Цю методику можна використовувати для стимуляції артикуляційного праксису і корекції психомовленнєвого розвитку дітей із особливими освітніми потребами.

Список використаних джерел:

1. Рібцун Ю. В. Вивчення праксичних функцій молодших школярів з особливими мовленнєвими потребами (продовження). *Особлива дитина : навчання і виховання*. 2021. №3 (103). С. 49–55.
2. Рібцун Ю. В. Вивчення праксичних функцій молодших школярів з особливими мовленнєвими потребами (продовження). *Особлива дитина : навчання і виховання*. 2021. №4 (104). С. 28–45.
3. Єфименко М. М. Казкова фізкультура: парціальна програма з фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку. Вінниця: Твори, 2019. 67 с.
4. Єфименко М. М., Єфименко Ю. В. Парціальна програма з фізкультурно-корекційної роботи в закладах дошкільної освіти за авторською естетико-оздоровчою системою «Горизонтальний пластичний балет (пластик-шоу)». Вінниця : Твори, 2020. 56 с.
5. Moga M. D. The author's modification of the existing praxis classification among children with special needs in the context of their psychospeech development. *EUREKA: Social and Humanities*. 2024. No. 1. P. 3–10.